

HUKUK ÜZERİNE ÖZLÜ SÖZLER

(Derleyen: Prof.Dr.Coşkun Can Aktan)*

“Nomos (hukuk) herşeyin kralıdır.”

Heredotus

“İnsanları iyi yapan yasalardır.”

Aristo

“Kanun düzendir,
iyi kanun iyi düzendir.”

Aristo

“Hukuk her şeyin üzerinde olmalıdır.”

Aristo

“Yasalar insanı kontrol etmek için gereklidir.”

Han Fei

*Coşkun Can Aktan, *Yeni Global Gerçekler, İstanbul: TÜGİAD Yayınları, 2000.*

“Eğer yasalara saygı gösterilmesini istiyorsak, önce saygı duyulacak yasalar yapılması lazımdır.”

Louis D. Brandeis

“Hukukun bittiği yerde tiranlık başlar.”

William Pitt

“Yasaların ilk ve temel amacı bireylerin mutlak haklarını korumak ve düzenlemektir.”

William Blackstone

“İnsanların refah ve huzurunun temeli hukuktur.”

Marcus Tullius Cicero

“Yasa bir insanın bir eylemde bulunması veya eylemin sınırlandırılmasının ölçüsü ve kuralıdır; lex (yasa), ‘ligare’ (bağlı kılmak) kelimesinden türetilmiştir ve bir kimsenin eylemlerinden ‘bağlı tutulmasını’ ifade eder.”

Thomas Aquinas

“Hukukun bittiği yerde tiranlık başlar.”

John Locke

“Hukuk, demokraside azınlıkların haklarını ve özgürlüklerini koruma aracıdır.”

Alfred E. Smith

“Demokrasi, temsili ve çoğulcu karakteri ile seçmene hesap verilmesini, kamu makamlarının hukuka uymak yükümlülüğünü ve adaletin yansız bir şekilde dağıtılmasını da zorunlu kılar. Kimse hukukun üstünde olamaz.”

Paris Şartı

“İnsanlar yasaları (nomoi), adaletin işlemesi ve şiddetin onun kölesi olması için oluşturdu.”

Euripides

“Hiç kimse onu bulandırmadığı ve ihlal etmediği sürece hukuk, teneffüs ettiğimiz hava gibi görünmez ve tutulmaz bir şekilde etrafımızı kaplar. Hukuk ancak kaybettiğimizi anladığımız zaman değerinin farkına vardığımız sağlık gibi sezilmez bir şeydir.”

Pierre Calamanderi

“Adalet, herkese kendi hakkını vermek konusunda kat'i ve devamlı bir iradedir.”

Lustinianus

“Adalet...

Onurlu yaşamak,

başkasına zarar vermemek,

herkese kendine ait olanı vermek.”

Ulpianus

“Adalet mülkün temelidir.”

Nizamülmülk

“Kral olmasına kralım, bunda kuşku yok ama, her aklıma geleni de yapamam ya...”

Ferdinand II

“Adalet ilkin devletten gelmelidir. Çünkü hukuk, devletin toplumsal düzenidir.”

Aristo

“Örnek insanlar adaleti anlar.”

Konfüçyüs

“Medeniyetin ilk şartı adalettir.”

Sigmund Freud

“İnsanlığın en güzel görevi adalet dağıtmasıdır.”

Voltaire

“Bana öyle geliyor ki, korkusuz bir insanın çıkıp öbür insanlara şu yalın gerçeği öğretmesi kadar devrimci bir davranış olamaz: Sen neysen osun ve hiç bir zaman başka türlü olamayacaksın; senin hayatın budur, hep buydu, hep bu olacaktır. Parası olan çok yaşar; sözünü geçirebilen bir yanlış yapmaz; güçlü olan doğrunun ne olduğuna karar verir. Tarih budur! Ecce historia!”

Gottfried Benn

“Her toplumda yönetim kimde ise, güçlü odur. Her yönetim, kanunlarını işine geldiği gibi koyar. Demokratlar demokrasiğe uygun kanunlar, zorbalara zorbalığa uygun kanunlar, ötekiler de öyle... Bu kanunları koyarken kendi işlerine gelen şeylerin, yönetilenler için de doğru olduğunu söylerler, kendi işlerine geleneklerden ayrılanları da kanuna, doğruluğa aykırı diye cezalandırırlar... Doğruluk her yerde birdir; yönetenin işine gelendir. Güç de yönetende olduğuna göre, düşünmesini bilen her adam bundan şu sonuca varır: Doğruluk gücünün işine gelendir.”

Eflatun

“Eğitimli insanlar adaleti ilke edinir ve onu düzenli bir biçimde yürütür; onu alçak gönüllülükle kurar ve sadakatla gerçekleştirir.”

Konfüçyüs

“Eğitimli insanlar öncelikle adalete değer verir. Eğitimli insanlar adalet olmadan cesaret sahibi olunca asi olurlar. Küçük insanlar adalet olmadan cesaret sahibi olunca haydut olurlar.”

Konfüçyüs

“Kendine yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma.”

Konfüçyüs

“Bir günlük adalet altmış yıllık ibadetten faziletlidir.”

Hz. Muhammed

“Kuvvetsiz adalet aciz, adaletsiz kuvvet de zalimdir.”

Pascal

“Mutlak hak mutlak haksızlıktır.”

Cicero

“Kişi için yalnız çalışmasının karşılığı vardır.”

Kuran-ı Kerim

“Her nerede olursa olsun, fakirlik bütün insanların refahı için büyük bir tehlike oluşturur.”

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Amaç ve Hedeflerine İlişkin Beyanname

10.5.1944

“Ülkelerine düzeni getirmek isteyenler önce kendi ailelerini ıslah etmelidirler. Ailelerini ıslah etmek isteyenler önce kendi özel yaşamlarını düzeltmelidirler. Kendi özel yaşamlarını düzeltmek isteyenler önce akıllarını ıslah etmelidirler. Akıllarını ıslah etmek isteyenler bu isteklerinde samimi olmalıdırlar. İsteklerinde samimi olmak

isteyenler bilgilerini genişletmelidirler. Bilgilerini genişletmek isteyenler önce araştırmalıdır.”

Konfüçyüs

“Araştırma yapıldığı zaman ancak bilgi artırılabilir; bilgi artırıldığında ancak istek samimi olabilir; istek samimi olduğunda ancak akıl ıslah edilebilir; akıl ıslah edildiğinde ancak özel yaşam iyileştirilebilir; özel yaşam iyileştirildiğinde ancak aile yapısı düzeltilir. Aile yapısı düzeltilindiğinde ancak devlet düzen içinde yönetilebilir. Devlet düzen içinde yönetildiğinde ancak dünyada barış tesis edilebilir.”

Konfüçyüs

“Özgürlük ve hukuk ikiz kızkardeşlerdir. Özgürlük sadece sağlam bir düzen içinde gerçekleşebilir. Özgürlüğü korumak ve yıkıldığı yerde yeniden inşaa etmek, özgürlük aşıklarının ilk görevidir.”

Friedrich Ebert

“Ayrıcalıkların sadece eşitlikten doğduğu, vatandaşın yönetime, yönetimin halka, halkın da adalete tabi olduğu bir düzen istiyoruz.”

Robespierre

“Adalet yaşama organı üyeleri tarafından ve kanunlarla kurulamaz. Adalet insanın ruhunun içerisinde.”

Walt Whitman

“Yasal adalet doğruluk sanatıdır.”

(Ius est ars boni et aequi.)

Latin Sözü

“Adaletli olmayı öğren.”

(Discite justitiam)

Vergil

“Şeref ve doğruluk adaletin temelidir. *Justitia fundamentum est fides.*”

Cicero

“Tüm insanlara eşit ve tam adalet sağlanılmalıdır; din özgürlüğü, basın özgürlüğü, habeas corpus güvenliği altında bireyin özgürlüğü, tarafsızca seçilmiş jüri önünde duruşmaya çıkma hakkı... Bu ilkeler bizim devrim ve reform çağına ulaşmamıza rehber olmuşlardır.”

Thomas Jefferson

“Adalet devletin amacıdır. Sivil toplumun amacıdır. Adalet için daima mücadele edilecektir.”

Alexander Hamilton

“Adalet erdemlerin kraliçesidir.”

(Justitia Virtim regina.)

Latin Atasözü

“Adalet erdemlerin taca sahip olan en şereflişidir.”

Marcus Tullius Cicero

“Medeniyetin ilk şartı adalettir.”

Sigmund Freud

Dünyanın yıkılmaması için bırak adalet yerini bulsun.”

(Fiat justitia, ne pereat mundus.)

Latin Atasözü

“Dünya yıkılsa da bırak adalet yerini bulsun.”

(Fiat justitia, pereat mundus.)

Latin Atasözü

“Gökyüzü düşse de bırak adalet yerini bulsun.”

(Justitia fiat, ruat coelum.)

Latin Atasözü

“Adaletin üç temel ilkesi vardır; mülkiyetin istikrarlı olması, mülkiyetin ancak mutabakat ile transfer edilebilmesi ve verilen sözlerin yerine getirilmesi... Eğer mülkiyet istikrarlı değilse daimi savaş olur. Eğer mülkiyet mutabakat sonucunda transfer edilmezse ticaret olmaz. Sözler tutulmazsa o zaman da birlik olmaz.”

David Hume

“Bir evrensel kanun vardır... Bu adalet kanunudur. Adalet bir milletin hukukunun temel taşıdır.”

Alexis de Tocqueville

“Adalet sivil toplumu ayakta tutan temel politikadır.”

Edmund Burke

“Eğer yargı gücü, yasama ve yürütme güçlerinden ayrılmazsa özgürlük sözkonusu olamaz.”

Montesquieu

“ Adalet herkese hakkını vermektir.”

Justinian

“Daha fazla yasa, daha az adalet demektir.”

Marcus Tullius Cicero

“Adaletli ol...”

Merikare

“Adalet devletin amacıdır.”

James Madison

“Kimseyi adaletten menetmeyeceğiz ve geciktirmeyeceğiz.”

Magna Carta

“Eşitsizlik eşyanın tabiatıdır. Eğer büyük ayakkabının fiyatı küçük ayakkabının fiyatı ile aynı olsaydı kim büyük ayakkabı yapardı ki?”

Mencius

“Bizim yaşamımız doğruyu söylemektir. Geciken adalet adaletsizliktir.”

William Penn

“Soruşturmaya başlamadan önce suç işlediği sanılan kimsenin sessiz kalma hakkının bulunduğu kendisine bildirilmelidir. Yapacağı her ifadenin kendi aleyhine kullanılabileceği anlatılmalıdır. Ayrıca bir avukat bulundurma hakkının var olduğu kendisine bildirilmelidir.”

Earl Warren

“Bir devlet görevlisi veya savcı tarafından, suçu açık bir şekilde tanımlanmadığı sürece evinde arama yapılması ve kişinin tutuklanması çok elimdir ve baskı demektir. Bu tür eylemlere izin verilmemelidir.”

Virginia Haklar Bildirgesi, 1776

“Yargıçların tüm anayasal meselelerde nihai hakem olduklarını düşünmek tehlikeli bir doktrindir. Bu bizi oligarşik despotizme götürür.”

Thomas Jefferson

“Hukuk açısından başkasının hakkını ihlal eden birisi suçludur. Ahlak açısından suçlu olduğunu düşünen ve hissedenen birisi suçludur.”

Immanuel Kant

“Yargıçları kem yargılayacak?”

(Quis custodiet ipsos custodiet.)

Latin Atasözü

“Yasaları her yerde güçlüler yaptı ve zayıfları ezdi.”

Turgot

“Adalet bütün ahlaki görevlerin toplamıdır.”

William Godwin

“Adalet güçlünün çıkarından başka bir şey değildir.”

Thrasymachus

“Yasalar fakiri ezer ve zenginler ise yasaları yönetir.”

Oliver Goldsmith

“Yasalar örümcek ağı gibidir; küçük sinekler örümcek ağına yakalanır, eşek arıları ise örümcek ağını deler geçer.”

Jonathan Swift

“Yargı içerisinde mahkemelerin tam bağımsızlığı anayasa içerisinde güvence altına alınmalıdır.”

Alexander Hamilton

“Adalet mahkemelerinin tam bağımsızlığı sınırlı anayasal (devlet) için gerekli bir ilkedir.”

Alexander Hamilton

“Yargı üç devlet kuvveti arasında en zayıfıdır.”

Alexander Hamilton

“Geciken adalet adalet değildir.”

William A.Gladstone

“Dünyanın imarı ancak adaletle mümkündür.”

Fazl b. İyaz

“İnsanın adil yasalara itaat etme gibi bir yasal sorumluluğunun ötesinde ahlaki sorumluluğu bulunmaktadır. Aynı şekilde, insanın adil olmayan yasalara da karşı gelme ve itaat etmeme gibi bir sorumluluğu da olmalıdır.”

Martin Luther King. Jr.

“Adil olmayan yasalar mevcuttur: Onlara itaat etmekle yetinelim mi, yoksa bu yasaları değiştirenceye kadar onlara itaat mı edelim, yoksa bu yasaları ihlal mi edelim? Bu tür bir devlet yönetimi altında insanlar genellikle çoğunluğu ikna edinceye kadar beklemek gerektiğine inanırlar. Eğer yasalara karşı gelirlerse, çözümün mevcut kötülükten daha kötü olacağını düşünürler. Fakat bilinmelidir ki devletin kendisi çözüm olarak mevcut kötülükten daha kötüdür.”

Henry David Thoreau

“İnsanlar arasındaki davalarda ve mülkiyet anlaşmazlıklarında eski jüri ile duruşma sistemi diğer tüm sistemlere tercih edilmelidir ve kutsal olarak kabul edilmelidir.”

Virginia Haklar Bildirgesi, 1776

“Jüri ile duruşma sistemini, insan tarafından hayal edilebilen en güvenli yargılama sistemi olarak görüyorum.”

Thomas Jefferson

“Bu topraklarda ikamet eden kimseler daima ‘*writ of habeas corpus*’ hakkına ve jüri önünde duruşma haklarına sahip olacaklardır.”

Northwest Ordinance

13 Temmuz 1787

“Halkın yönetime katılmasında önemli bir araç olan jüri sistemi, aynı zamanda halkın nasıl iyi yönetileceğini vatandaşlara öğretir.”

Alexis de Tocqueville

“Yargıçların daimi olarak görevde olmaları dolayısıyla taraflı olabilmeleri tehlikesi dolayısıyla jüri sistemi oluşturulmalıdır.”

Thomas Jefferson

“Jüri saygı gösterilecek bir politik kurumdur.”

Thomas Jefferson

“İnsanlar fakirliklerinin nedeninin kendileri olduğunu anlamalıdır.”

Thomas Malthus

“Kendi hasadınla yaşa.”

Persius

“Tanrı her kuşa yiyeceğini verir, fakat yuvasına yiyeceğini atmaz.”

Josiah Gilbert Holland

“Fakirlik kendini fakir hissetmek demektir.”

Emerson

“Az şeye sahip olan değil, çok fazla şey isteyen fakirdir.”

Seneca

“Fakir daha fazlasına layık olabilir; fakat devletin fakirler adına yaptığı harcamalar fakire bir yarar sağlamaz.”

Nathan Glazer

“Gelir dağılımını ekonomideki üretim ve verimlilik düzeyi belirler. Ekonomide üretim ve verimlilik ne kadar düşük olursa, gelirlerdeki eşitsizlikler de o kadar büyük olur. Üretim ve verimlilik ne kadar yüksekse, eşitsizlik de o kadar azdır.”

Peter Drucker

“Sosyal adalet bir boş formülden başka bir şey değildir.”

Friedrich A. von Hayek

“Dağıtıcı adaletin keşfedilebilecek ve kabul edilebilecek genel ilkeleri yoktur.”

Friedrich A. von Hayek

“Her bir ağzı doyuracak iki el var.”

Peter T.Baver

“Peter’den çalıp, Paul’a veren devlet daima Peter’e bağımlıdır.”

George Bernard Shaw

“Fakirlere devlet tarafından yardım etmek kuşları atlar arasında doyurmaya benzer.”

Walter Williams

“Ne kadar çok yardım edilirse, insanlar kendileri için o kadar az çalışacaklardır ve ne kadar az çalışırlarsa fakirlikte o ölçüde artacaktır.”

Leo Tolstoy

“Kaşıkla yedirme uzun dönemde kaşığın şekli dışında bize hiçbir şey öğretmez.”

E.M.Forster

“Toplumda dilencilere bir talep varsa, o zaman bir kısım insan kesinlikle dilenci olacaktır.”

Simon Newcomb

“Fakirlerin ıstıraplarına çözüm için İngiltere’de fakirlik yardımlarını öngören yasalar (poor-laws) çıkartıldı. Ancak, kötü talihli bireylere bir fayda sağlasın diye yapılan fakirlik yardımlarının olumsuz sonuçlarının daha geniş bir alana yayılmasından korkulmalıdır.”

Thomas R.Malthus

“Dilencinin torbası deliktir.”

Eski Yunan Atasözü

“Sosyal adalet muhtemelen pek çok kişinin daha az talihli olan kimselere karşı iyi niyetini ifade eden bir kavram olmanın ötesinde bir nitelik kazanmıştır. Sosyal adaletin gerçekte bazı çıkar gruplarının taleplerinden başka bir şey olmadığını ve dürüst olmayan bir kavrama dönüştüğünü belirtmemiz gerekir. Eğer bu konudaki tartışmaların dürüst olması gerekiyorsa, o zaman insanlar bu kavramın entelektüel olarak kötü bir kullanıma maruz olduğunu, demagoji ve ucuz gazetecilik aracı olarak kullanıldığını kabul etmelidirler. Sorumlu düşünürler bu kavramı kullanmaktan utanmalıdırlar. Bu kavramın gerçek mahiyeti anlaşılırsa, kullanılmasının yanlış olduğu bilinecektir.”

Friedrich A. von Hayek

“Bunun adı kardeşlik: ‘Sen ürettin, ben üretmedim; biz dostuz; haydi paylaşalım’, ‘sen bir şeye sahipsin; ben bir şeye sahip değilim; biz kardeşiz; haydi paylaşalım.’”

Frederic Bastiat

“Fakirlere yardım için çıkarılan fakirlik yasaları tasarruf etme isteğini ve gücünü azaltır; sanayiye olan isteği azaltır ve netice olarak toplumun mutluluğunu azaltır.”

Thomas R.Malthus

“Sadece ‘sosyal adalet’ değil, aynı zamanda ‘sosyal demokrasi’, ‘sosyal piyasa ekonomisi’ ve ‘sosyal hukuk devleti’ (Sozialer Rechtsstaat) gibi kavramların anlamları tamamen açık ve anlaşılırdır. Bu nedenle adalet, demokrasi, piyasa ekonomisi ya da Rechtsstaat kelimelerinin başına ‘sosyal’ sıfatının eklenmesi tamamen gereksizdir.”

Friedrich A.von Hayek

“Evvel zaman içinde bir gün,
Kısrak, keçi ve kız kardeşleri koyun
Bir aslanla birlik olmuşlar.
Yaman bir aslanmış bu, çevrenin derebeyi.
Kazançta da, kayıpta da ortağız demişler.
Ertesi gün bir geyik düşmüş nasılsa
Keçinin kurduğu ağlara.
Hemen ortaklarına haber salmış keçi.
Toplanmışlar hemen ve aslan
Pençeleriyle sayıp ortakları tek tek
-Dört kişiyiz, demiş bu avı paylaşacak.
Der demez de dörde bölüvermiş geyiği.
Birinci parçayı kendine ayırmış, tabii
Aslan payı olarak:
-Bu parça benim, demiş, biliyorsunuz neden;

Benim adım aslan da ondan.

Buna karşı bir diyeceğiniz olamaz sanırım.

Yasaya göre ikinci parça da benim hakkım.

Dileyen kitapta yerini bulur:

En güçlü kimse en haklı odur.

Üçüncü parça en değerli ortağın olacak

Ben değilim de kim o en değerli ortak?

Dördüncü parçaya gelince, ha, bak!

O parçaya el uzatanın

Kafasını koparırım, inanın!”

La Fontaine

“Adalet olan yere kim sığınmaz ki”

Zhantang